

Assilialiorluni eqqumiitsuliorneq B - 2022

1. Ilinniartitsissutip inissimanera

Ilinniartitsissummi assilialiorluni eqqumiitsuliorneq eqqumiitsuliornermi assilissat pineqarput, tassa qalipakkat, qiperukkat, ilusilersuisarneq, eqqumiitsuliat ikkorsortukkat il.il.

Ilinniartitsissummi assilialiorluni eqqumiitsuliorluni sulineq paasisaqarfiusarpoq, ilinniartitsissummilu suliaqarnerit atuagarsornerlu ilaapput. Isigisanik misigisaqarnermik piffissaq, Kalaallit Nunaanni nunanilu tamani kulturi inuillu ataasiakkaat apeqqutaanerat misissorneqartarpoq, ilusilersuinerlut, nalilersuinerlut nassuiaasiormullu tunngatillugu. Assilialioriaatsit assigiinngitsut suliarineqartarput, ilinniartitsissummilu pilersitsilersarnermik isigisanillu misigisaqartarnermik ilinniartut tunngavissinneqartarput.

2. Ilinniartitsissummi siunertat

Ilisimasat piginnaasallu

Assilialiorluni eqqumiitsuliornermik ilinniartut imatut ilisimasaqartigissapput imatullu piginnaasaqartigissapput atortut eqqumiitsuliorluni pilersitsinermi ilaasut ilisimassallugit. Ilinniartut atortut isigisat nalilersorsinnaassavaat nassuiaasiormullu. Ilinniartut ilinniartitsissummi taaguutit tunngaviusumillu isummat imarsiaa atorsinnaassavaat aammalu piffissani ilusilersuisarnerit toqqakkat ilisimassallugit.

Iikkagaqartarnermi sulinermilu piginnaasat

Ilinniartut namminneq allallu assilialiaannik nalilersuineq ilanngullugu takusassiornermi periutsit periusissiallu assigiinngitsut ilinniartitsissummik suliaqarnermi toqqarsinnaassavaat. Ilinniartut suliaqarfimmi suliasanik namminersorlutik sulisinnaassapput.

Inuttut inuillu akornanni attaveqatigiittarnermi piginnaasat

Ilinniartut takusani oqaasertat pillugit oqaloqatiginnissinnaassapput, takusani oqaasertat atorlugit oqaloqateqarsinnaassallutik, namminneq takutitseriaatsititik qisuariarfigisinnaassallugit aammalu inuit ataasiakkaat eqqumiitsulianik misigisaat nalilersuisarnerisalu assigiinngissutaat nassuiarsinnaassallugit.

Kulturikkut inuiaqatigiillu akornanni piginnaasat

Ilinniartut nalinginnaasumik perorsaasuunerat tunngavigalugu eqqumiitsuliat inuiaqatigiinni inissisimanerat nassuiarsinnaassavaat.

3. Iikkagassatut anguniakkat imarisaalu

3.1 Iikkagassatut anguniakkat

Ilinniartut uku piginnaalissavaat:

- a) assilialiorluni eqqumiitsuliornermi tunngaviusumik taaguutit taakkulu isumaat pillugit assigiinngiiaartumik atuineq ilisimasaqarnerlu nalorninatik takutissinnaassavaat, tassunga ilanngullugit atortut, qalipaait, ilusilersuinerillu,

- b) piffissani assigiinngitsuni oqaluttuarisaanermi eqqumiitsuliornerit naleqquttut nassuiarsinnaassallugit,
- c) titartaanermi qalipaannermilu eqqumiitsuliornerinilu allani takutsitseriaatsini sulinermit teknikkut assigiinngitsut atorsinnaassallugit
- d) assilissat assigiinngiiaartut nalilersorsinnaassallugit aamma
- e) eqqumiitsuliorluni assilialiornermi sammisat isummerfigisinnaassaallugit taakkulu qisuariarfigisinnaassallugit.

3.2 Ilinniartitsissutip imarisai pingaarnertit

Ilinniartitsissutip imarisai pingaarnertit ukuupput:

- a) toqqissumi assilialiorluni, qiperuilluni, ilusilersuilluni ikkussortakkanillu eqqumiitsuliorluni allanilluunniit nassuiarluakkanik eqqumiitsuliornermi sammisanik suliaqarluni suliaqavilluni atuagarsorlunilu sulineq
- b) Kalaallit Nunaanni eqqumiitsuliornerup ineriartornera pisut pingaarutillit, tassunga ilanngullugit ukiuni kingullerni 10-15-ini eqqumiitsuliornerit,
- c) Issittumi kulturini allani eqqumiitsuliat toqqakkat,
- d) 1750-ip siorna kingornalu nunani tamani eqqumiitsuliat toqqakkat, ukiunilu kingullerni 10-15-ini eqqumiitsuliat,
- e) Nalilersuilluni isiginneriaatsini pingasuusuni ukunani marluk: ilusilersuinermit nalilersuineq, isumaanik nalilersuineq aamma inuit attaveqatigiittarnerat tunngavigalugu nalilersuineq aamma
- f) Atueqqinnermi periusissiani assigiinngitsuni minnerpaamik marluk atorlugit suliaqavilluni atuagarsorlunilu sulineq, periutsillu taakku tunngaviinik isumaliuteqarnertit.

3.3 Ilassutitut ilinniakkat

Ilassutitut ilinniakkani pingaarnertut ilinniakkat suliaqarfiilluunniit nutaanik ilanngutsitsisut imatut itisilerneqassapput atassuteqartinneqalerlutillu, ilinniartitsissummi oqaluttuarisaanermi, maannakkut inuiaqatigiinnilu pisut erseqqissarneqarlutik. Ilassutitut ilinniakkani ilassutitut eqqumiitsuliat, suliat atugassanngortinneqartut, saqqummersitsinerlutit, oqaluttuarisaanermi ilusilersuinermit takuniaalluni illoqarfimmi angalaarnertit, eqqumiitsuliat pillugit filmit, eqqumiitsuliorlutit, eqqumiitsuliorlutit il.il. ilanngunneqassapput. Ilassutitut ilinniakkat pingaarnertut ilinniakkatulli Kalaallit Nunaanni nunanilu tamani pissutsinut sapinngisamik annertunerpaamik atassuteqartinneqassapput.

4. Ilinniartitsinerup aqqissuunneqarnera

4.1 Ilinniartitsieriaatsimi periutsit

- a) Ilinniartitsinerit ilinniartut ilinniakkani qaffasissusiat ilisimasaallu aallaavigineqassapput.
- b) Ilinniartitsieriaatsimut imatut aqqissuunneqassaaq ilinniartitsisut ilinniartullu akornanni ilikkagaqartarnermi oqaloqatigiittarnerattut sapinngisamik isikkulerlugu.

- c) Ilinniartitsineq imatut aqqissuunneqassaaq ilinniartitseriaatsit assigiinngitsut paarlakaajaanneqassallutik.
- d) Ilinniartitsineq imatut aqqissuunneqassaaq ilinniartut soqutigisaat pisariaqartitaallu isiginiarneqassallutik, taamaalilluni ilinniartut ilinniartitsissutip pissanganartuuneranik, naleqquttuuneranik soqutiginaruuneranillu misigisaqarnissamut periarfissinneqassallutik.
- e) Ilinniartitsineq imatut aqqissuunneqassaaq ilinniagaqarnerup ingerlanneqarnerani sammisanilu ineriartortitsinermi ilinniartitsissut siuariarfussalluni, tassa ilinniartitsissummi oqaatsit oqariartaatsillu ineriartorfiussallutik, taamaalilluni ilinniartut namminneerlutik suliariaaseqarnissamik ajornakusoortunillu eqqarsartarnissamut piffissap ingerlanerani sungiusarneqassallutik.
- f) ilinniartitsineq imatut aqqissuunneqassaaq inuiaqatigiinnut avatangiiserisanut annertunerpaamik attuumassuteqalersillugu.

Ilinniartitsineq aqqissuunneqassaaq ilinniartitsisup aqutsineraniit namminersorluni sulinerlut nuukkiartorneqarluni. Ilinniartut ilinniartitsinermi eqqumiitsuliornermi isiginnariaatsit assigiinngitsut pillugit nammineerlutik apequteqarnissamut kajumissaarneqassapput. Ilinniartut ilinniartitsissummi taaguutinik atuinissamut ilinniartitsissummilu sammisat pillugit oqaluttariarsorluni oqaaseqarnissamut kajumissaarneqassapput. Ilinniartitsinermi sulinermi immikkoortut atuagarsornermut naleqquttumut tulluussarneqassapput ataqatigiissarneqarlutillu, taamaalilluni atuagarsornermi sulinermilu sammisani ajornartorsiutit immikkut tamarmik misissorneqassallutik. Sulianik suliaqarneq tasaaneruvoq ilikkagassatut anguniakkat anguneqarnissaannut atorveqartussa.

4.2 Suleriaatsit

Ilinniartitsissummi suleriaatsini klassini atuartitsinerup, sivikitsumik pikkorissarnerup piffissallu suliniuteqarfiit akornanni nikerartinneqassaaq, taakkunani ilinniartut ataasiakkaarlutik suleqatigiiaarlutilluunniit sulissallutik. Klassini ilinniartitsinermi pikkorissarnernilu ilinniartut atuagarsornikkut sulinikkullu sakkussaqaartinneqalissapput, taakkulu suliniutinik aalajangersimasunik suliaqarnermi atorsinnaassavaat. Assilissat ajornanngitsut atorlugit attaveqatigiittarneq atuagarsornermilu immikkoortut takutitassarineri atorlugit sulisoqassaaq. Ilinniartitseriaatsit ilinniartunut suliaqarfimmi oqaatsinik, qisuariartarnermik isigisanillu eqqarsaateqarsinnaassutsimik ineriartortitsisut isiginiarneqassapput.

Ilinniartut suliaat sapinngisamik annertunerusutigut inip ilinniarfiusup avataani ataavartumik saqqummiunneqartassapput.

Ilinniartitsineq imatut aqqissuunneqassaaq ilinniartut ilinniartitsinermi oqaatsinik siullertut oqaasillit aappaattullu oqaasillit isiginiarneqarlutik.

Suleriaatsinut tamanut assigiissutaavoq sulineq suliakkiissutinillu sulinerit, tassa paasiniaaneq, toqqaaneq, toqqagassanik toqqaanngiinnarneq angusallu, pooqattamut tamamik katersorneqartussaannerat. Assilissat atuakkallu aamma pooqattamut katersorneqassapput, ilaatigut tassaassallutik soraarummeertut namminneq suliaat, ilaatigullu assilissat assilianillu ilaarsinerit allat suliaat. Ilinniartut namminneq pooqattaq aqqissuutissavaat, taamaalilluni atuagarsornermi suliaqarnermilu ajornartorsiutit oqaasertalersornerat, paasiniaanermi atortut suliakkiissutinillu suliarinikuusat ilaatigut ilinniartitsissummi ingerlaavartumik nalilersuisarnermut misilitsittarnernullu atugassatut erseqqarissumik takutinneqassallutik.

Piffissap ilinniartitsiviusup naammassiartulernerani ilinniartitsinermit tamarmiusumit akunnerit ilinniartitsiviit 20-30-t namminersorluni ataasiakkaarluni suliniutinut atorneqassapput, tassani ilinniartut ajornartorsiut sammisat ilinniartitsinermi sammineqarsimasumit aallaaveqartoq tunngavigalugu sulissallutik. Suliniutip inerpera ilaatigut ilinniartitsissummi misilitsinnermi atugassatut uppersarneqassaaq.

4.3 It

It ilinniartitsinermi atorneqassaaq ujarlernerimut, pilersitsinerimut, misiligaanermut, toqqorsinerimut, paasissutissiinerimut, attaveqatigiinnerimut siammaassinermullu. Tusagassiissutinik digitaliusunik suliaqarnermi siunertaavoq ilinniartut tassaalersinnissaat innuttaasut eqqarsaatiginnittut, piginnaasaqarluartut akisussaasullu.

4.4 Ilinniartitsissummi oqaatsit

Ilinniartitsineq imatut aqqissuunneqassaaq ilinniartut ilinniartitsissummi oqaatsinik aammalu ilinniartitsissummi oqariaatsinik paasinnittarnerat atuisarnerallu aqqissuussamik ineriartortinneqarluni. Ilinniartitsineq imatut aqqissuunneqassaaq ilinniartitsissutit siulianni oqaatsinik oqariaatsinillu ilinniartut piffissap ingerlanerani paasinnilluarsinnaatikkiartortillugit atuisinnaalluartikkiartortillugillu.

4.5 Ilinniartitsissutinut allanut atassuteqartitsineq

Ilinniartitsineq imatut aqqissuunneqassaaq piffissat ilaanni ilinniartitsissutit akornanni suliaqartoqartarluni ilinniartitsissutinilu ilisimasaqarfiulersunut sanilliussitsilluni. Nipilersornermi ilinniartut assilissanik nipilersortunik videoliornermi atugassanik suliaqarsinnaapput. Oqaatsinik ilinniartitsissutini ilinniartut oqaasertaq toqqagaq takussutissiorsinnaavaat.

5. Nalilersuineq

5.1 Ingerlaavartumik nalilersuisarneq

Ilinniartut suliaat, siuariartornerat imminnullu nalilernerat pooqattami uppersarneqassaaq. Pooqattaq aallaavigalugu suliakkiutigineqartunut tunngatillugu ilinniartut suliaat ataavartumik nalilersorneqassapput. Atuartup pooqattani aqqissuutissavaa, taamaalilluni atuagarsornermi sulinermilu ajornartorsiutit, paasiniaanermi atortut suliakkiissutinilu suliat erseqqarissumik

takutinneqassallutik. Atuagarsornerup pingaartumillu suliassanik sulinerup aaqqissuunnerani ilinniartut sorphianik ilisimagassaartoqarneranik paasitinneqassapput. Ilinniartitsinerup ingerlanneqarnera aallaavigalugu ilinniartut suleriaasii suliaallu ilinniartitsisut ilinniartullu ataatsimut nalilersussavaat.

5.2 Misilitseriaatsit

Oqaluttariarsorluni misilitsittoqassaaq, atuarfillu klassinut ataasiakkaanut misilitseriaatsinit ataaniittunit toqqaassaaq:

Misilitseriaaseq a

Suliakkiissut suliaqarfimmi immikkoortunik pingaarnernik imalik tunngavigalugu oqaluttariarsorluni misilitsinneq.

Soraarummeertup suliamik nivinngaanissaa ilanngullugu piareersarnissamut minutsit 60-it missaani piffissaliisoqassaaq, piffissarlu soraarummeerfik soraarummeertumut ataatsimut 30 minutsit missaaniissaaq.

Soraarummeertitsinermi apeqqutit ataasiakkaat soraarummeertup pooqattaanit assersuutit atorlugit akineqassapput, takuuk immikkoortoq 4.2. Soraarummeerneq marloqiusaavoq. Immikkoortumi siullermi pooqattap imaa aallaavigalugu soraarummeertitsinermi apeqqutit soraarummeertup akissavai. Akissuteqarneq malitsigisaanik oqaloqatigiinnikkut itisilerneqassaaq. Immikkoortup aappaani soraarummeertup namminersuutigalugu suliniutini saqqummiutissavaa. Saqqummiineq itisiliilluni oqaloqatigiinnermik malitsineqartinneqassaaq. Piffissaq soraarummeerfik immikkoortunut taakkununga marlunnut assigiimmik avinneqassaaq. Pooqattamiittut tamarmik soraarummeernermi ilanngunneqarsinnaapput.

Misilitseriaaseq b

Soraarummeertup pooqattagaaniittut aallaavigalugit soraarummeertut ataasiakkaat suliaat tunngavigalugit oqaluttariarsorluni misilitsinneq. Sammisaaq soraarummeertup toqqagaa soraarummeertitsisullu akuerisaa tunngavigalugu suliassaq soraarummeertitsisup isikkulersussavaa.

Piffissaq soraarummeerfik soraarummeertumut ataatsimut minutsit 30-t missaaniippoq. Suliassami akissusiornissamut piareersarnissamut tiimit 24-t missaanni piffissaliisoqassaaq, tiiminilli 24-nit sivikinnerunngitsumik. Piffissap piareersarfissap immikkoortua kingulleq soraarummeertup suliaanik nivinngaanermut atorneqassaaq.

Soraarummeerneq marloqiusaavoq. Immikkoortumi siullermi pooqattap imarisaa aallaavigalugu suliakkiissummi akissut soraarummeertup nassiuassavaa. Nassuiaaneq taassuma kingorna oqaloqatigiinnikkut itisilerneqassaaq. Immikkoortuata aappaanni soraarummeertup namminersuutigalugu suliniutaa saqqummiunneqassaaq. Saqqummiinerup

kingorna itisiliilluni oqaloqatigiittoqassaaq. Piffissaq soraarummeerfik immikkoortunut taakkununga marlunnut assigiimmik avinneqassaaq. Pooqattap imarisai tamarmik soraarummeernermi ilannguneqarsinnaapput.

Nammineerlutik ilinniartut

Nammineerlutik ilinniartut pooqattaq ilinniartitsissummi ilikkagassatut anguniakkanut imarisaanullu tunngatillugu naleqquttoq suliarissavaat. Pooqattaq ilinniartut namminneq suliaannik, suliareqqitanik allallu suleqatigalugit sulianik atuakkanillu naleqquttunik imaqassaaq. Pooqattap imaa soraarummeertup ilikkagassatut anguniakkanik angusisimeranik takussutissiatut atorneqassaaq. Namminneq ilinniartut misilitseriaaseq a atorlugu soraarummiissapput.

5.3 Naliliinermi tunngaviit

Nalilersuinermi soraarummeertup ilinniartitsissummi ilikkagassatut anguniakkanik qanoq annertutigisumik angusisimanagera nalilerneqassaaq. Ataatsimut nalilersuineq tunngavigalugu karakteriliisoqassaaq.